

**Uchwała Nr 7/2021
Rady Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Gdańskiego
z dnia 22 lutego 2021 roku
w sprawie opinii dotyczącej odwołania dr. Tomasza Sowińskiego
od uchwały nr 41/2020 Rady Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Gdańskiego
z dnia 26 października 2020 r. w sprawie odmowy nadania dr. Tomaszowi Sowińskiemu
stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk
prawnych**

Rada Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Gdańskiego, działając na podstawie:

- 1) art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1789 z późn. zm.) w zw. z art. 179 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r., poz. 1669 z późn. zm.) w zw. z art. 178 ust. 1 pkt 1, art. 28 ust. 1 pkt 8 i ust. 4 oraz art. 17 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 85 z późn. zm.);
- 2) § 29 ust. 1 oraz 32 ust. 1 pkt. 3) Statutu Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 13 czerwca 2019 r.;
- 3) § 21 ust. 1 regulaminu rady dyscypliny naukowej w Uniwersytecie Gdańskim (załącznik do uchwały nr 152/19 Senatu UG z dnia 31 października 2019 r. w sprawie zatwierdzenia regulaminu rady dyscypliny naukowej w Uniwersytecie Gdańskim);
- 4) oraz – w zakresie trybu posiedzenia – na podstawie art. 178 ust. 1a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 85 z późn. zm.) oraz § 31 ust. 6 Statutu Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 13 czerwca 2019 r.;

po zapoznaniu się z treścią odwołania dr. Tomasza Sowińskiego od uchwały nr 41/2020 Rady Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 26 października 2020 r. w sprawie odmowy nadania dr. Tomaszowi Sowińskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk prawnych

w głosowaniu tajnym, bezwzględną większością głosów, uchwała co następuje:

§ 1

Rada Dyscypliny Nauki Prawne UG **negatywnie opiniuje odwołanie** złożone przez dr. Tomasza Sowińskiego do Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów od uchwały nr 41/2020 Rady Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 26 października 2020 r. w sprawie odmowy nadania dr. Tomaszowi Sowińskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk prawnych.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wynik głosowania: uprawnionych 27 osób, obecnych: 24 osoby, oddano: 24 głosy, ZA: 15, PRZECIW: 2, WSTRZYMUJĄCYCH SIĘ: 7.

Uzasadnienie:

Rada Dyscypliny Nauki Prawne UG w dniu 26 października 2020 r. podjęła uchwałę nr 41/2020 o odmowie nadania dr. Tomaszowi Sowińskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk prawnych.

Dnia 11 grudnia 2020 r. dr Tomasz Sowiński złożył odwołanie do Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów za pośrednictwem Rady Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Gdańskiego. W odwołaniu dr Tomasz Sowiński przedstawił w treści:

- I. Kwestie ogólne.
- II. Kwestie szczegółowe w odniesieniu do uzasadnienia uchwały RDNP UG Nr 41/2020:
 1. Zarzuty dot. metodologii i konstrukcji rozprawy.
 2. Zarzuty dot. użycia pojęć i terminów oraz szczegółowe kwestie merytoryczne.
 3. Zarzuty dot. redakcji monografii.
 4. Nowatorski charakter pracy i wkład w rozwój nauki.
 5. Ocena pozostałego dorobku.

I. Kwestie ogólne:

1. Habilitant wskazuje, że jego monografia habilitacyjna porusza kwestie będące przedmiotem odmiennych poglądów między dyscyplinami nauki prawne (konkretnie: prawo ubezpieczeń społecznych) a ekonomia oraz specjalnościami takimi jak prawo ubezpieczeń społecznych i prawo finansowe. W ramach prawa ubezpieczeń społecznych dominuje idea solidarności i model repartycyjny, natomiast prawo finansowe przedstawia poglądy z perspektywy finansów publicznych, w tym finansów ubezpieczeń społecznych – w znacznej mierze zbieżne z twierdzeniami nauk ekonomicznych. Habilitant pozostaje jednoznacznie krytyczny wobec modelu repartycyjnego i wykazuje w swojej monografii, że model ten jest niewydolny finansowo. Recenzentka p. prof. dr hab. Urszula Kalina-Prasznic jest zdaniem Habilitanta jednym z „najbardziej zagorzałych zwolenników” modelu repartycyjnego. Habilitant podkreśla zaistniały jego zdaniem w tym zakresie konflikt interesów. Wskazuje w związku z tym, że ocena jego monografii nie sprowadziła się jedynie do sprawdzenia jej wartości naukowej, ale została oceniona przez pryzmat zderzenia jego koncepcji z dominującym paradygmatem w zakresie prawa zabezpieczenia emerytalnego. Twierdzenia i propozycje Habilitanta zostały jego zdaniem a priori ocenione negatywnie ze względu na reprezentowane odmienne poglądy. Rada Dyscypliny nie podziela tych zarzutów, zgadzając się z poglądem recenzentek. Prof. Dorota Dzieński podkreślała, że *„Jej obiekcje do pracy Habilitanta nie są kwestią kształtu jego koncepcji ani jej założeń. (...) Natomiast koncepcja autorstwa Habilitanta jest tak ogólnikowa, że w zasadzie nie ma w niej z czym dyskutować. (...) Recenzentka na koniec podkreśliła, że jej ocena nie jest kwestią postrzegania solidarności czy założeń systemu emerytalnego, ale kwestią sposobu przedstawienia badań na ten temat.”* (s. 18) Natomiast prof. Urszula Kalina-Prasznic zauważyła, że *„nie zgadza się z tym co ta koncepcja merytorycznie zawiera, ponieważ jest niespójna, nielogiczna, demagogiczna i w tym sensie jest przez Recenzentkę krytykowana. Stąd jej wątpliwości co do warsztatu naukowego Habilitanta.”* (s. 18-19)

2. Habilitant podnosi także (s. 7), że jego zdaniem wypowiedzi Recenzentki p. prof. dr hab. Urszuli Kaliny-Prasznic opierają się głównie na autoreferacie a nie na samej monografii, w której jego zdaniem wyjaśnił kwestie podniesione następnie przez Recenzentkę jako zarzuty, co też nie znalazło akceptacji stanowisku Rady Dyscypliny.
3. Wśród uwag ogólnych dotyczących procedury habilitacyjnej, Habilitant negatywnie ocenił jej przebieg wynikający z obowiązujących przepisów, w tym m.in. fakt, że nie miał okazji odnieść się do stawianych mu zarzutów np. podczas posiedzenia RDNP UG. Skrytykował także decyzję w sprawie doboru recenzentów, wśród których zabrakło specjalistów z zakresu prawa finansowego. Rada Dyscypliny zwraca uwagę, że Habilitant nie miał obiekcji, kiedy organ ten powoływał członka komisji, recenzenta oraz sekretarza, którzy również nie byli specjalistami z prawa finansowego.

II. Kwestie szczegółowe w odniesieniu do uzasadnienia uchwały RDNP UG Nr 41/2020:

1. Zarzuty dot. metodologii i konstrukcji rozprawy.

Habilitant uważa, że przywołane w uzasadnieniu uchwały RDNP UG uwagi prof. dr hab. Urszuli Kaliny-Prasznic dotyczące niespójności pomiędzy tytułem, tezami, treścią monografii i zastosowaną w niej metodą są ogólne, nie poparte konkretnymi przykładami. Habilitant przywołuje przeciwne stanowisko wygłoszone na posiedzeniu RDNP UG przez prof. Elżbietę Feret. Podobnie, w odniesieniu do zarzutu o niewłaściwą argumentację tez, ograniczającą się do „gołosłownych i nieuzasadnionych sformułowań” (uzasadnienie uchwały RDNP UG) Habilitant podnosi, że Recenzentka p. prof. dr hab. Urszula Kalina-Prasznic nie wskazała żadnych konkretnych przykładów ilustrujących ten zarzut.

W odniesieniu do zarzutu, że poziom rozważań jest płytki i w minimalnym stopniu odwołujący się do dotychczasowych publikacji na temat udziału metody prywatno-prawnej w zabezpieczeniu emerytalnym, Habilitant odpira go wskazując, że nie przedstawiono na poparcie tej tezy konkretnych przykładów. Sam wskazuje na ok. 50 stron rozdziału 2 monografii, w którym jego zdaniem obszernie odnosi się do takich rozwiązań w aspekcie prawno-porównawczym.

Rada Dyscypliny nie zgadza się z tymi zarzutami, dzieląc stanowisko *prof. Urszuli Kaliny-Prasznic*. Stwierdziła ona, „*że nie będzie szczegółowo omawiać tez pracy, które jej zdaniem zostały nieprawidłowo sformułowane. Argumentacja w toku wywodu jest jednak także nieprzekonująca, ponieważ nie jest spójna. Zdaniem Recenzentki merytoryczne rozważania Habilitanta nie mają charakteru analizy prawnej, bo nie ma tam ani analizy normatywnej, ani analizy orzecznictwa, ani też nie ma analizy doktryny. W treści książki są gołosłowne stwierdzenia, że coś jest niedobre, nieuczciwe albo inne epitety, którymi nie należy posługiwać się w pracach naukowych, jeżeli nie zostały udowodnione.*” (s. 5)

2. Zarzuty dot. użycia pojęć i terminów oraz szczegółowe kwestie merytoryczne.

Zarzut o niezrozumienie i niewłaściwe posługiwanie się przez Habilitanta terminem „zabezpieczenie społeczne” Habilitant odrzuca, wskazując, że już we wstępie monografii wyjaśnił zakres pojęciowy i powód stosowania tytułowego pojęcia „zabezpieczenia społecznego”. Wskazuje, że kwestie terminologiczne porusza też w rozdziale 1.1.3. oraz w rozdziale 1.1. swojej monografii.

Wobec zarzutu o zaistniałą w książce niespójność, polegającą m.in. z jednej strony na akcentowaniu braku zaufania do państwa, z drugiej zaś proponowaniu umowy cywilnoprawnej z tymże państwem, Habilitant podnosi, że umowa z państwem (kontrakt z przyszłością) w jego koncepcji ma jedynie wzmocnić pozycję obywatela wobec państwa.

W odpowiedzi na zarzut o to, że nie jest jasne z kim ta umowa miałyby być zawarta Habilitant wskazuje, że jest to kwestia trzeciorzędna. Jego zdaniem monografia prezentuje jedynie pewną koncepcję (ideę, propozycję) a nie gotowy model. W odpowiedzi na te zarzuty Habilitant przytacza także fragmenty swojej monografii, w tym jego autorską definicję koncepcji „kontraktu z przyszłością” (s. 345-346 monografii), akcentując że przybliżył to zagadnienie w książce. W odpowiedzi na zarzut Recenzentki (p. prof. dr hab. Urszula Kalina-Prasznic), przywołany w uzasadnieniu uchwały RDNP UG, dotyczący braku w monografii właściwej analizy przyczyn słabości ubezpieczenia emerytalnego (modelu repartycyjnego) Habilitant podnosi przeciwne opinie Przewodniczącego komisji habilitacyjnej prof. dr hab. Eugeniusza Ruśkowskiego oraz członka komisji habilitacyjnej prof. Elżbiety Feret (wypowiedzi z posiedzenia RDNP UG). Przytacza także fragmenty swojej monografii, w której znalazło się 12 tabel z przedstawieniem danych statystycznych (których spis znajduje się na s. 399 monografii). Habilitant przytacza w swoim odwołaniu przykład takiego opracowania danych liczbowych ze swojej monografii i wskazuje, że tabele z danymi zostały opatrzone obszernymi komentarzami dowodzącymi słabości obecnego modelu ubezpieczenia emerytalnego (np. na s. 183-211).

Także i w tym przypadku Rada Dyscypliny nie zgadza się z podniesionymi zarzutami. W jej ocenie rację ma prof. dr hab. Urszula Kalina-Prasznic, która zauważa, że *„jeżeli w tytule użyto terminu „zabezpieczenie emerytalne”, to każdy kto interesuje się problematyką emerytalną albo problematyką zabezpieczenia społecznego oczekuje, że w książce będzie pokazany system emerytalny w płaszczyźnie ubezpieczeniowej, zaopatrzeniowej i opiekuńczej. Autor traktuje ubezpieczenie na równi z zabezpieczeniem, nie widząc historycznych i prawnych różnic między tymi pojęciami – zabezpieczenie jest pojęciem szerszym, a ubezpieczenie jest częścią tego pojęcia.”*(s. 4). Rada zgadza się też ze stwierdzeniem prof. Doroty Dzienisiuk, że *„niewyjaśnione zostały podstawowe kwestie, fundamentalne dla tej koncepcji, np.: jaka ma być forma organizacyjno-prawna, co oznacza zgromadzenie minimalnego kapitału, który miałby uwalniać od systemu publicznego; co to oznacza kontrakt z przyszłością – jaką miałby mieć formę, jaką miałby mieć treść, nawet nie jest do końca jasne między jakimi podmiotami mógłby być zawarty.”* (s.4)

3. Zarzuty dot. redakcji monografii.

W odniesieniu do zarzutu tzw. „autoplagiatu” (tj. „przeklejania” fragmentów wcześniejszych publikacji do treści monografii habilitacyjnej) Habilitant podnosi, że używanie terminu „autoplagiat” odbiera jako próbę zdyskredytowania jego osoby. Intencją Habilitanta było rzetelnie i skrupulatnie pokazać czytelnikowi swoje wieloletnie badania naukowe nad problematyką emerytalną. Jego zdaniem monografia zachowuje swój indywidualny charakter i stanowi podsumowanie oraz prezentację ostatecznych wersji tych badań. Zdecydowana większość przytoczeń jest dość swobodna, stanowi zawężenie bądź rozszerzenie lub streszczenie myśli zawartych w przywoływanych pracach. Jego zdaniem są to odwołania do treści wcześniej przeprowadzonych i opublikowanych badań. W treści odwołania (s. 12) Habilitant przytacza przykłady nowych zagadnień analizowanych w monografii, które były wynikiem pogłębienia analizy i opracowania na etapie przygotowywania książki. Wskazuje przy tej okazji, że kwestia co do której pojawiły się wątpliwości pań Recenzentek – brak ustalenia sytuacji osób nie mogących lub nieprzejawiających chęci skorzystania z proponowanego przez Habilitanta modelu ubezpieczenia emerytalnego – zostały omówione w monografii. Ponadto w odpowiedzi na zarzut, że powołuje się na swoje prace w 120 z 622 odsyłaczy podnosi, że według jego obliczeń jest to jedynie 75 odsyłaczy z czego nie wszystkie odsyłają bezpośrednio do treści jego opracowań, ale np. do dzieł innych osób zawartych w pracach zbiorowych, których był redaktorem. W odpowiedzi na zarzut dotyczący uwzględnienia w spisie aktów prawnych, które nie zostały wymienione w tekście Habilitant przyznaje, że tak w istocie się stało. Tłumaczy to jednak koniecznością znacznego skrócenia monografii na etapie wydawniczym (pierwotnie obejmowała

ok. 600 stron) co skutkowało pozostawieniem w spisie zamieszczonym na końcu książki aktów prawnych przytoczonych w usuniętej części monografii.

Rada Dyscypliny nie podziela poglądów Habilitanta podniesionych w odwołaniu i zgadza się z opinią prof. dr hab. Urszuli Kaliny-Prasznic, że monografia autorstwa Habilitanta nie jest „*pracą oryginalną, nie jest oryginalnym wynikiem wieloletnich działań*” a także, że „*jest to właściwie kompilacja wcześniejszych publikacji*” (s. 5). Rada zgadza się ze stwierdzeniem Recenzentki, że „*Habilitant posłużył się metodą wytnij-wklej, co oznacza, że wycinał fragmenty swoich wcześniejszych artykułów i w monografii je wklejał. Recenzentka uważa, że jest to nierzetelne, ponieważ czym innym jest powołanie się na swój wcześniejszy dorobek, wskazanie na wcześniejsze udowodnienie pewnej kwestii a czym innym jest fizyczne wycinanie i wklejanie*” (s.5-6). Rada wzięła w tym zakresie pod uwagę także opinię drugiej Recenzentki dr hab. Doroty Dzieńsiuk, która wskazała na „*bardzo częste powtórzenia treści i wielokrotną powtarzalność tych samych argumentów*” (s. 4) w recenzowanej monografii, a także opinię Recenzenta prof. dr hab. Jakuba Steliny, który także przyznał, że „*liczne zapożyczenia i powtórzenia są pewną wadą pracy*” (s. 7).

4. Nowatorski charakter pracy i wkład w rozwój nauki.

W kolejnej części odwołania Habilitant wskazuje na czym polega nowatorski charakter jego pracy, zmierzając do uzasadnienia swojego wkładu w rozwój nauki. Wskazuje m.in., że:

- jego koncepcja jest pierwszą w nauce koncepcją zabezpieczenia emerytalnego co do zasady niezależną od budżetu państwa;
- autor proponuje nowatorską koncepcję finansowania tzw. „okresu przejściowego” jako etapu pośredniego w realizacji proponowanej przez siebie wizji zabezpieczenia emerytalnego;
- Habilitant proponuje nowe idee: „depozytu emerytalnego”, „kontraktu z przyszłością”, nowy rodzaj obligacji skarbowych („obligacje odnawialne”), powołanie do życia „Państwowego Zakładu Ubezpieczeń Emerytalnych”, koncepcję „Międzynarodowego Funduszu Restrukturyzacji Systemów Emerytalnych” czy też powołanie nowych celowych funduszy strukturalnych w ramach UE.

W zakresie zarzutów wskazujących na nowatorski charakter pracy i jej wkład w rozwój nauki, Rada Dyscypliny przychyliła się do zdania dr hab. Doroty Dzieńsiuk, że w monografii habilitacyjnej „*istotnych rozwiązań w ocenianej książce było niewiele*” a także, iż „*sposób przedstawienia wyboru założeń, zastosowana metodologia i sposób dojścia do wniosków nie pozwalają zdaniem Recenzentki na odtworzenie wyników badań*” (s. 4). Rada Dyscypliny zgodziła się ze zdaniem Recenzentki, że „*niewyjaśnione zostały podstawowe kwestie, fundamentalne dla tej koncepcji, np.: jaka ma być forma organizacyjno-prawna, co oznacza zgromadzenie minimalnego kapitału, który miałby uwalniać od systemu publicznego; co to oznacza kontrakt z przyszłością – jaką miałyby mieć formę, jaką miałyby mieć treść, nawet nie jest do końca jasne między jakimi podmiotami mógłby być zawarty.*”

5. Ocena pozostałego dorobku.

W końcowej części odwołania, w odniesieniu do dyskusji nad oceną pozostałego dorobku Habilitanta, a zwłaszcza wobec negatywnych konkluzji sformułowanych przez prof. dr hab. Urszulę Kalinę-Prasznic, Habilitant wskazuje swoje osiągnięcia i podkreśla ich rangę, powołując się m.in. na swój wskaźnik cytowań Google Scholar (60) oraz Indeks Hirscha (4), a także uzyskaną w drodze konkursu Nagrodę Prezesa ZUS za monografię „Finanse ubezpieczeń emerytalnych”. Habilitant podkreśla także, że szereg jego publikacji było recenzowanych przez recenzentów zagranicznych i są wśród nich prace indeksowane w Web of Science a także wskazuje na liczne zaproszenia do wygłoszenia referatów na seminariach i konferencjach, w tym zagranicznych.

Rada Dyscypliny negatywnie odniosła się do oceny pozostałego dorobku Habilitanta

ze względu na podniesioną przez Recenzentki powtarzalność wątków w pracach Habilitanta składających się na jego dorobek. Rada Dyscypliny zgodziła się z opinią prof. dr hab. Urszuli Kaliny-Prasznic, wyrażoną w czasie posiedzenia RDNP w dniu 26.10.2020 r., że „dorobek autora też jest sztucznie nadmuchany, strony wklejone do habilitacji są wciąż przeklejane z artykułu do artykułu.” Rada Dyscypliny wzięła także w tym kontekście pod uwagę wypowiedź dr hab. Doroty Dzieńskiuk (z posiedzenia Komisji habilitacyjnej), że „w dorobku Habilitanta są widoczne trzy te same, ciągnące się przez wiele lat opracowania, powtarzające te same treści i informacje” (s. 12).

W związku z powyższym Rada Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Gdańskiego postanowiła jak w sentencji decyzji.

Przewodniczący
Rady Dyscypliny Nauki Prawne
Uniwersytetu Gdańskiego

dr hab. Piotr Uziębło
profesor Uniwersytetu Gdańskiego